

19 januari 2023

Commissiedebat Kunstmatige Intelligentie 25 januari 2023

Europees – Menselijk - Eerlijk

Het [CIO Platform Nederland](#) verenigt 130+ van de Nederlandse bedrijven en overheidsorganisaties als grote zakelijke gebruikers van digitale technologie. Zij vormen de motor voor de digitalisering van de Nederlandse samenleving en economie. Zakelijke gebruikers geven praktische toepassingen aan nieuwe kunstmatige intelligentie (AI) en andere digitale technologie en realiseren daarmee waarde voor de Nederlandse economie en maatschappij. De adoptie van AI door grote bedrijven en overheidsorganisaties heeft bovendien een uitstralingseffect. Zij nemen hun samenwerkingspartners en afnemers mee in de digitalisering.

Duidelijke kaders zijn belangrijk voor een duurzame en verantwoorde digitalisering en gebruik van AI. CIOPN steunt de nieuwe wet- en regelgeving voor AI die op EU-niveau wordt opgesteld. Het standpunt van de Raad op de AI Act van 6 december 2022 is een stap in de goede richting, maar er is nog veel werk te verzetten in de implementatie, uitvoering en handhaving.

Als grootgebruikers van AI-systemen hebben CIOPN-leden drie kernboodschappen voor een goede toepassing van AI nu en in de toekomst.

Nr. 1 – Laat EU-wetgeving leidend zijn bij nationale AI-regulering

CIOPN-leden zien veel *AI washing*. Op producten en diensten wordt het label AI geplakt om het innovatief te laten klinken. De term AI verkoopt is de ervaring en in de media zijn de verwachtingen van AI hoog. Echter, de mate waarin in die gevallen daadwerkelijk sprake is van AI, is discutabel.

Ook staan twee recente toepassingen van technologie op het netvlies: de toeslagenaffaire bij de belastingdienst en etnisch profileren door de politie. Evident is dat herhaling moet worden voorkomen.

De twee gebeurtenissen voeden een beeld dat alle AI-systemen mogelijk gevaarlijk zijn. Het is waar dat als een AI-systeem ondeugdelijk is of wordt gevoed met data die veel *bias* bevat, dat kan leiden tot onwenselijke uitkomsten en maatschappelijk onacceptabele besluiten. De kwaliteit van de data die het systeem gebruikt is zeer bepalend. De AI Act vormt een belangrijk instrument om de kwaliteit van AI-systemen en de (trainings)data te waarborgen.

Voor de toekomst van AI zien wij het als essentieel om AI te demystificeren en om de effectiviteit van wetgeving als de AI Act te beoordelen. Anders zou aanvullende nationale regulering van AI, en producten die op AI lijken, gebaseerd kunnen worden op onjuiste aannames en een verkeerde afbakening. Niet alles met een AI-label is een AI-systeem, en niet elk AI-systeem is eng.

Daarbij komt dat de AI markt een Europese markt is. Als Nederland strengere eisen stelt aan AI, dan benadeelt dat Nederlandse organisaties in de adoptie van AI. Voorkomen moet worden dat 27 nationale markten worden gecreëerd, want dan gaan we op wereldschaal geen impact hebben en geen richting kunnen geven aan ontwikkeling van AI.

Nr. 2 - Menselijke competentie is essentieel voor kunstmatige intelligentie

Tegenwoordig werkt 70% van de ICT-ers bij digitale technologie gebruikende organisaties, niet bij softwareleveranciers. Het toont dat Nederland breed aan het digitaliseren is. Desondanks zijn in Nederland nog veel meer competente mensen nodig met kennis van AI. Ook toezichthouders zullen meer personeel met de juiste competenties en kennis moeten aannemen om effectief toezicht te houden en de samenwerking tussen toezichthouders te bevorderen. Die mensen zijn uitermate schaars.

Wij roepen daarom op meer te investeren in het opleiden van gekwalificeerd personeel. Stimuleer en faciliteer de juiste opleidingen en onderwijssystemen zodat voldoende mensen de benodigde digitale competenties kunnen ontwikkelen. Alleen zo kunnen Nederlandse bedrijven en publieke organisaties de kansen van digitalisering verzilveren.

Nr. 3 - Waarborg een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden

Voor AI is het essentieel dat de verantwoordelijkheid wordt belegd bij de entiteit die invloed heeft op het ontwerp en/of de toepassing van (onderdelen van) het AI systeem. De effectiviteit van de regulering van AI wordt ondermijnd als verantwoordelijkheid wordt belegd bij een entiteit die geen invloed heeft op de kwaliteit van het AI systeem in kwestie.

Compliance-by-design moet het uitgangspunt vormen voor AI, en voor software in bredere zin. Dat betekent dat de leverancier van software verantwoordelijk moet zijn, én blijven, voor de (onderdelen van) AI-systemen die zij leveren. Dit is belangrijk voor de effectieve bescherming van (mensen)rechten van Europese consumenten.

Vervolgens is ook adequaat toezicht met een duidelijk toetsingskader nodig. Voor bedrijven en organisaties is het van groot belang te weten wat hun verplichtingen zijn en wanneer zij daaraan moeten voldoen. Toezicht daarop stimuleert een *level playing field*. Het werkt marktversturend als marktdeelnemers er voordeel uit kunnen halen door na te laten om aan wettelijke verplichtingen te voldoen terwijl anderen dat wel doen en daarvoor kosten maken. CIOPN is graag bereid mee te denken over het toezichtkader op wet- en regelgeving over AI.

CIO Platform Nederland licht deze drie kernboodschappen graag nader toe in een gesprek.

Ronald Verbeek

Directeur van het CIO Platform Nederland